

La Capita' Navarra.

Fessa en un acte en vers
original de

L. Laume Costare.

Barcelona l'any 1876.

Handwritten text, possibly a signature or name, written in cursive script. The text is faint and appears to be mirrored or bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, possibly a signature or name, written in cursive script. The text is faint and appears to be mirrored or bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, possibly a signature or name, written in cursive script. The text is faint and appears to be mirrored or bleed-through from the reverse side of the page.

Handwritten text, possibly a signature or name, written in cursive script. The text is faint and appears to be mirrored or bleed-through from the reverse side of the page.

ASHTON

1860

1861

1862

1863

1864

1865

1866

1867

1868

1869

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

Personatjes.

Rita, filla de

Senyó Arcis

Julia, capità del exèrcit.

Senyó Pancràs, pare de

Bernat

Ramon

March

Pere

L'acció a Barcelona, época actual

Acte unich.

Salonet regularment amoblat en un entressuelo.
 Al fons dues portes no practicables, y entre mitj un gros
 mirall - tocador de forma elegant; sobre la tauleta del
 tocador, y á cada costat, un florero; al mitj un rel-
 loje antic de metall davant ab la seva campaneta de
 cristall.

En primè terme, á la esquerra, una porta
 ab un ampara que figura donar pas á una escala
 per la qual se baixa á una dependencia inferior
 de la casa; altre porta en segon terme.

A la dreta dos balcon

Al mitj de la escena una taula circular ab un
 quinquè encés.

Sillons y un sofà ab bon ordre; quadros

antichs en las parets; en un lloch visible un retrato d'Esper-
tero.

Escena primera

- Senyó Arcís. -

Arcís. ¡ Vínch a' casa duas donas

y no n' trobo cap!..... ¡ Es molt!.....

(En la porta de la esquerra, según hombre; gritando enfadado)

¡ Rita!..... ¡ Ayquesta entre potingas,

postissos, trampas y flochs

te' tasca per tot l' vespre

y tot demá..... ¡ Yo estich foll!.....

¡ Noya!..... (Gritando, porta, según hombre.)

Escena II.

Dit; Rita, molt emperifollada.

Rita. (Apareixent) ¡ Quins crits? ¡ que li passa.

Arcís (Veient que va elegant.)

¡ no ho he dit?

Rita.

¿ara! ¿que vol?

Araís.

Lo qu'es per llassos y cintas
ets la gran dona.

Rita.

¡ ja hi som!

vaja, papà, te unas bromas
que li fan ben poch favor;
no puch anar més sencilla,
si semblo una qualsevol.....

Vejes las fillas d'en Nofre,
l' "pusté" d'aquí al canto.

Araís.

Lo m'cuido de casa meua;
a mi l' de ls altres no m'con.

Demá vindrá la modista,
no garlis, y paga boig.

Li ta mare fés un altre.....

Sempre iridant..... ¡ ee atos!

Araís.

Loch fidelité y aqueix rumbo
pe'l teu bras no t'correspon.

Si en lloch d'esse fils de pasta
fossen 'ls fideus fils d'or
potse' faria 'ls ulls grossos....

Rita. ¡ 'ls fideus sortint per tot!

Arçis. És que sense ells no omiriam
rumbejant com vas.

Rita. Si, prou!....

(Ab minno) bridaire!.... ¡tant que l'estimo!

Arçis. So m'entench y ballo sol.

Rita. ¡ Veu com porta la corbata? (arreglantli.)

¡ 'llas aies.... ben bufò.

Arçis. (Mitj amoixat) Vaja, hès, fuig... no m'embrucis!

La t'conech.

Rita. Ara fa goig.

Arçis. ¡ Pero es del cas que ta mare
s'haji posat polisson,

casaca de vellut negre,

prestissos y aquella flor?

¿ Que no s'escolta quant parla.
que fa sempre aquells gargots?
I si mira l'seu origen.....

Rita. Bé, no l'recordi.

Arçis. ¿ Com no?

Quant vaig d'ella enamorar-me
venia sérias y pops
a la Graneria.

Rita. (Disgustada) Vamos.....

Arçis. No ho dich per cap disfavor,
era honrada y vaig casar-me,
això sí que vol di' poch;
pero m'crema quant veig qu'are
te orgull y fins pretencions.

Rita. Diu qu'era grapa.....

Arçis. Allaboras

era l'que s diu un mató.

Uns ulls..... ¡ Res! deixemho corre.....

j ja ja no visch de recorts!.....
Es di, noya, uns ulls records
y son tres qu' en tinch de poll....
Despres, aquell altre bleda,
l teu jermá..... en Meliton!.....
j No hi vist res més boladista,
més simple y més fanfarro!
Ara s'ha fet de la junta
de la Societat del Born;
es soci de tres cassinos,
del teatro may se 'n mou,
no s' deixa perdre cap fira,
segueix las festas majors,
es pendonista per Corpus,
cada any no falta als tres toms,
va a Sant - Jms, canta a n' als cors
d'en Clavé, serveix per tot,
tant prompte l veus que va ab bruc.

com diepassat de temps,
 y avuy, ja has vist quin capricio,
 al frente de deu sayons,
 ¡ ell de capita' Manaya!.....
 ¡ Veu ha un tip d'aquet xicot!
 ¡ Si diu que porta un plumero
 y unas barbas que fa pó!
 Qui sab l'assanya que s' pensa
 ta mare qu' avuy fa' el noy;
 es a' baix perquè quant passi
 diu que el vol veure d' aprop,
 ¡ no n' está gens d'estupada!
 y jo quant veig el seu goig
 y que a' casa en simplicitat
 es com se disputa solé,
 que ningú pensa en la tenda
 ni en fe' pilas de amacons,
 y que sempre, mal que m' posi,

tinch d'esse aquí 'l sach de 'ls cops,
 m'exaspero de tal mena
 qu'hasta un dia, qualsevol,
 vull fuji' d'amagat vostre
 y busca', rodant pe'l món,
 un desert hont may mès senti,
 lluny de tal desolació,
 parla' de tu, de ta mare,
 y d'aquell tarit-tarot,
 perquè tota finta per da'm pena
 al meu costat crech que sou.

Rita. Ah, papà; vambos, té un dia....
 ¿Perquè ab mi no está vambos?

Arcis. ¡Menteixo! Tant com deia vos
 y fuji' sich massa bo.

Rita. So que may per re' l' disgusto,
 que l'estimo tant.... (Fentli caricias)

Arcis. (Un sich estufat.) Si, prou:

jalabat ruch!

Rita. No m'alabo;

dich lo qu'es.

Arçis. Fug, tavalot!

Rita. Per ferlo content, no ho dupti,
matant la veu del meu cor,

ab eu Bernat vaig prometre,

y es un dich lleig, o' be' un tros.

Arçis. ¿Y no dius, tu, que l'estimas?

Rita. Ara sí.

Arçis. No ho entench, donchs.

Noja, tu la sabs miolt llarga

Vés, puja aquells aixeros,

l'reververo, y.... estetre.

¡Manejat!

Rita. (Com sorpresa.) ¿Qu'ho puji jo?

Crech qu'ara li fan 'l manech. (Rient.)

Arçis ¡Ay, casa, si jo no hi fos!

Escena III.

Dits - Senyó Panerás, Bernat.

(Rita al dirijirse á la porta de l'esquerre, primè terme, casi s'topa ab 'l senyó Panerás qui'en aquell moment entre en escena junt ab Bernat que li va á darrera. Lo senyó Panerás al veure á Rita li diu alegre y ab carinyo:)

Panerás. Hola, noya.

Rita. (Fent 'l sorris.) Déu lo quart.

Bernat Rita..... (allargantli la mà.)

Rita. Bernat! (Fingint alegría.)

(Ap. y ab carinyo.) t'esperaba!

Bernat ; és cert? (Ab goig fingit)

Rita. (Ap.) Ni me'n recordaba.

Bernat. (Comi disculpantse) El pare m'ha fet se'tart.

Panerás. ; Y tu aquí eridant, Aris!

Ja t'he sentit de l'escala.

Bernat. (Rient ap.) Si sabès que ab la Pasquala

he passat la tarde.

Arçis. (Responent á Pomerás.) Arçis

es com logro alguna cosa.

Pomerás. És d'esse un aich tol-lerant (Parlant baix)

Bernat (A Rita, baix.) ; sabs que vas molt elegant ?

; sabs qu'avuy ets molt hermosa ?

Rita. (Fent l'lovris.) Simple! (Ap.) Iuu fastich que'm fa!

Bernat ; Has de tenir més miradas!.....

; Vejam? ; Iuinas arracadas! (Focantlasthi)

Rita (Rapidament.) ; Ep, ep, ep! noy, poch toca.

Bernat. Som promesos, dona. (Ab sona)

Rita (Ab gracia) Be;

més no som casats encara;

quant ho siguem....

Bernat (Ap.) ; Ay, la mare!

(Alt) ; Podré tocar-te ?

Rita. (Rapidament) ; Oh, no ho sé! (Pansa)

(Ap.) Fingim amor!

Bernat. (Ap.) Res m'coeta
fingirli carinyo gran.

(Alt.) ; ell'estimas, Rita?

Rita. (Ab poch exagerat.) Si, tant.....

(Franciscó.) - ; y jo, tu, sích corresposta?

Pancras. (A Arcis ab giry, senyalant á Rita y Bernat que parlan baix)
Mira per Deu, mira allo!

Arcis. (Disquetat perquè Rita no ha completat las sevas ordres.)
; Si, l'quet que m'dona!

Pancras. (Ab satisfacció.) ; Pobrets!

; Quin parell de colomets!

(A Arcis veient que va ha dirigi la paraula á Rita)
No ls destorbis.

Arcis. (Ab mal humor.) ; Y ara? ; Bó!

- ; y donchs, Rita? (enfadat)

Pancras. (Rient) Ell quant la pega!.....

; Quin gémit!

Rita. (Disculpantse.) Oh, bé, ; no veu?.....

ya torno. (A Bernat, fingint interès per ell.)

Bernat. (Ab patinitat: ap.) ¡Pobre, m' sab greu!
veig qu' ab mi hi està molt cega.

(Rita desapareix, esquerra, primer terme.)

Escena VI.

Dits, menos Rita.

Panorás. Si ~~tu~~ fas d'aqueix modo, Atris,
no viuràs tu pas molts anys,
¡que n' treus, digas, de 'ls reganys
y de disgustarte aixís?

Atris. ¡Que n' trech dius? S' bon govern,
la pau de casa....; no es broma!

Panorás. (Rient) Ves en nom de Deu, ves, home!
¡D'un cel vols ferre un infern?

Atris. Anem, vaja, ja m' predica!

Panorás. ¡y no n' trech res!

Atris. (Ap.) S' llorant!

Bernat (Ap) Ara l'home fent y el mut;
assentat, viurà una mica (l'assenta)

Paneras. Sempre enemich del desori,
dels crits y de tot desordre.....

Arçis Soch amant com tu del ordre,

Paneras. La diu be a mossen Gregori:

- j'Infelis del pare aquell
que per ferse respectà!..... -

Arçis (Enfadantse) j'La hi som! Bè; ja t' pots guardar
per un altre aquest consell.

Paneras. j'ety, boorango!..... La se sab,
tens encara antics recabis;
devant dels homes mes sàbis
tots habem de baixa' el cap.

Un home que 's pert de vista,
plé' de ciència.....

Arçis (Impacient) Sera' arçis.

Paneras A la llegna 's veu, Arçis,

qu'ets negre.....

Arçis (Apoyantho) Si, y progressista;
tu ocultas tot 'l veri
del teu cor, y re't s'alta.

Paneras. ¡ Y no m' citas cap més falta.

Arçis Una y grossa: ¡ ets un carlí!

Paneras. ¡ Ab honra! Ho s'ich y ho saré
a' despit; ¡ sabs? de tot hom:
avuy 'ls carlistas són
'ls únics homes de bé.

(Bernat, assegut, segueix ab goig la disputa entre 'ls dos vells.

Aqueix tipo es 'l d'un hipòcrita solapat; devant del seu pare en-
mis y vergonyos, detras d'ell cinet y desvergonyit.)

Arçis. ¡ Si?..... Taya, vèsten al llit
qu'aisí es la lluma, Paneras.....
¡ Calla per Déu, o 'm farás
encara agafá un mosquit!
La cosa 's posa un sich crítica

y jo no vull embolichs;

si per cas volèm se' amichs

no parlem may de politica.

En t' creus ara esse més sabi

volent a' Carlos setè,

donchs jo 'm crech que vaig més bé

rendint tribut a' n' al airi

Paneras. (Escandalizat.) ¡Fing! No 'm parlis d'Espartero

que 'm fas mal y 'm fas supri.

Arceis. Ves al dimonxi..... carli!

Paneras. ¡Negre, exaltat, bullanguero!

(Ap.) Si no fos que te' diries

si deixaba d'esse amich.

Arceis. (Ap.) Si no que 'm consta qu' es rich

no me t' miraba may més.

Paneras. (Veyent que Bernat, assegut, pot escoltarlos.)

(A Arceis) ¡Veus las téias simplicitas?.....

¡Devant d'aquesta criatura

sostenir-me, verje pura,
tant detestables teorias!

Arcis. ¡ Millors que las tèras!

Paneras. (A Barnat, ab dulçura:) Rey:
lo qu'ha dit 'l senyó Arcis
es pecat ¿ sènts?

Arcis. (Rient, pero cremat.) ¡ Infelis!
t' haurém de portá a Sant-Boy.

Paneras. ¿ Et mi? Deu me dó paciencia.

Barnat (Ab to humil) Jo, pare, estava adormit;
ni idea finch del qu' han dit.

Paneras. ¡ Billó! (Ap. á Arcis) L' son de l' innocencia
Repara quina humilltat,
quina sumissió més rara;
ni gosa á aixecá la cara
¡ ja veus si 'l finch bèn criat!

Arcis ¡ Bè, bé! (Amohinat.)

Paneras (Rient) ¡ ja veig que 't sab greu?

Arcís ¿ A mi? ..

Panorás. No vull defensar-lo,
però jo he sabut criar-lo
ab l'sant temor de Déu.

Arcís (Picantse) Tu veig que 'm vols humiliar! ..

Panorás. Ab la fe, ¿ que no 's concilia?

Arcís. (Molt cremat.) Donchs de déu bé la familia
ningú me n' té d'ensenyar.

¿ Que 't creus que no crech potré?

Donchs si es aixís, ja ets de planya;

ningú del món a mi 'm granya

¿ esse honrat y home de bé.

Panorás. (Humillatse.) Tampoch ho prenguis aixís.

Arcís ¿ Com que m' insultas!

Panorás. Be, home.

Tu no sabs seguir una broma

¿ Tes sé com ets fet, Arcís!

(Ap.) Te crachs y no vull renyir-lo;

feu ara l' papè de met.

(Alt, y rient) - Acostat aquí, aimplet!.....

Arcis. Sempre m' ve ab un altre ciri
despres que m' ha fet cremá.

Panorás. ¡ Que m' tens r'abia?

Arcis. ¡ Jo?..... A ningú.

¡ Que poch m' coneixes tu
si m' fas tant bunyol!

Panorás. (Allargantli la seua) La má.

Arcis. Aprèta, y pe' l nostre bé
l' partit mes no m' retreguis,
¡ ho sents?

Panorás. Bé. (Esp.) M' sab quèu que beguis
á gallet.

Bernat. (Esp.) ¡ Tot pe' l dinè!

¡ Aquest es 'l rey del mon!.....
L' un aferrat progressista
y l' altre furios carlista,

5 crechen ríchs, y amíchs son.

Penso com ells, y no hi lluca
l que 'm busca de lo incert

'm vequí l májich poder
de las muras de parmea.

Paneras. Jo me n' vaig a n' al balcó.

¿Sénts quin burjít fá la gent?

Araís. Aixó indica darament

que no es lluny la professó.

¿Vejam? ... Jo veig a ningú
de ls que la Luina m' ha dit

que vindrian. ¡L'ha lluhit

a fe' de réu! (Se'n va, esquerra, primè terme)

Paneras. (Dirigintse al balcó.) Bien seguir. (Dreta)

Escena V.

Boornat.

(Dirigintse) ¡Pobre gueto! No creu sumís,

timorat, tonto....; Weolt be!
 Pe l' que jo vull ja m' envie
 qu' ho pensí un quant temps encis.
 Me veig prometre ab la Rita
 per darli gust, y m' alaba,
 m' mimda y li cau la baba,
 y res del meu plan sospita.
 ¿Casarme jo? Si, enveritat!
 No hi perdut pas el judici
 jo vull viure entre l' bullici,
 la boira y la libertat. (Pansa)
 ¡Quina noya la Isabel!.....
 Simpática, vaporosa,
 incitant, y més hermosa
 que tots els angels del cel.
 ¿Y la Narcisa?.... A tot hom
 magnetisa ab la mirada,
 y més que dona, es un hada;

Lo més lleig que té es 'l nom.

Aquesta em costa un dich cara
pero es la que més m'atrau....

¿Que m'fa a'm? ab aquesta clau
puch fer meros a'm al pare.

¿Li de m'aires ell se pensa!... (Causa)

La vida tranquila m'cansa
y ara jo vull fuji a França
ab ella als últims del mes.

- Mentrestant a la Riteta
dech fingirli passio pura;
es natural: la criatura (Ironieament)
té de figa una estoneta.

Escena VI

Dit - Ramon.

(Al obrí Bernat precipitadament la porta de la escala em-
basteix Bernat que diu una safata ab ampollas d'aixerop,

vassos, bolados.)

Ramon. (Enfadat) ¡ Que no hi ven home?

Bernat. (També molt cremat.) etixo tu.

Ramon És que jo vaig embrassat.

Bernat. I distret

Ramon. No es pas vintat;

distret no ni hi ven ningú.

Jo l que no finch es memoria.....

Bernat. ¡ Ves a la porra!

Ramon. ¡ Vbe exalta

quant veig que tothom!.....

Bernat. (Firanbli la porta pe'ls vassos.) E'e'n falta
ben bé un grà p'arribá a gloria! (Se'n va.)

Ramon. ¡ Endavant! ¡ Vbe ni falta un grà!

Aquet veig que ni busca brega,

y ab rahó, a ni a mi ni carrega

qu' hagi sempre de callá.

Jo soch bo y soch molt dolent

24-
y si m' tiran molt la corda....

¡Patia! Ja no m' recorda (Francisco.)

lo que m' han dit fa un moment.

¡Heunt deixó aquesta safata?

Els diran; m' esperaré

y aixís mentrestant seuré: (S'assenta.)

¡no n' tren res del món qui s' mata!

Escena VII.

Dit. - Rita

Rita. (Apareix per l'esquerra; no s'adona al principi d'en Bernat.)

Per tot m' segueix, ¡quin fastich!

¡L'ava qu'entrava en Juliá!

¡Cada dia més m' atipa

aqueix bunyol d'en Bernat!

En cambi l'altre.... ¡es tant guapo,

tant fi, tant noble y tant franch!.....

To li he dat una mirada
 y ins hem entés s'ens parla,
 i si conveiaens y estimarnos
 sols ra'esse obra d'un quart!
 Es amich del noy de casa
 y aixó m'anima bastant....
 i To l'hagués conegut ántes
 de dá'l si'a'n aquell taval!

Pero es precis que l'ampli
 y ben prompts. (Adonantse d'en Ramon)

¿Com? En! ¿ay, ay?... ..

¿Que fas aquí a la cadira?

Ramon. (Sensillament) ¿Com que faig? Sech (S'ens aixecarse)

Rita. (Veyen la indolencia de Ramon.) ¿Endavant!

Li que, vaja, noy, s'ens flema!
 i mireusel que repapat!....

¿Encara dus la safata?

Ramon. Oh, he: ¿font la trich de posá?

Rita. Sobre la taula, ¡ qu'ets bleda!....

Ramon. (Ainecantse.) Ay, té raho.... ¡ ves quin cap!
Esta vist, no tinch memoria....

Rita. Bé t recordas de menja!

Ramon. Aixó si, perquè tinch gana
y l'entre m'ovisa avans.

Rita. ¡ Si mereixas tu més llenya
qu'un burro d'Urgell!

Ramon. Si; pam!....

(Rient, y ab humilitat) eto m'enyi ¡ ho sent?

Rita. (Ab dulçura) ¡ Lo remfarte?....

Si no n'sé!

Ramon. Que si que n'sab.

Rita. ¡ Fos l'papa!

Ramon. La té un genit!....

(Rient y mirant enfabat á Rita un rato)

¡ Quins llasos!

Rita. ¡ Ves l'balau!

Ramon ¡ Quin vestit més barba!

Rita (Gosant ab l'admiració de Ramon) Simpke!

Ramon. ¡ Qu'es gnapa arny! ¡ quin goig fa!

Voldria esse rich, - de veras, -

per podé tenir molts naps.

y casarme ab una noya....

Rita ¡ Meira l'que no hi veu!

Ramon. ¡ Carat!

Si rich los ulls com tots 'ls altres.

Rita. ¡ Donchs que t'agrada?

Ramon. (Espontaneament) ¡ Mal llamp!.....

Deu me perdo!..... (Per signontse.)

Rita. (Rient) Teo reneguis.

Ramon Si m'veys per un instant

d'aquets ulls de mora d'eny,

d'aquets llavis.....

Rita. (Fent com qui s'posa seria.) ¡ Prou!.... (Ap.) ¡ Que tal?

Posuli l' dit a la boca.....

i ves com s'explica l'fronon!

Ramon (Ap.) ; Ey! Potse'm enflaguiria
y a'n'a'mi no m'convè pas.

Rita. (Ap) ; Pobre Ramon! És molt d'ocil
y es peccat qui li fa mal.

- Bonchs, ¿qu'has dut aquí?

(Així ho diu mirant la safata.)

Ramon. (Regirant lo que anomena.) "Ls bolados,
ls aixerops y ls secalls...."

Rita (Apartant la mà de Ramon de la safata.)
; Tu'ets xapussè, tingas compte;
així no s'toca ab las mans!

Ramon (Ap. y joyós perquè Rita li ha tocat la mà.)
; Tàtua, renoy, qu'es fina!....

He sentit un esborall
y un pet y unas pessigollas....
sembla de cera!

(Distret fa caure la paperina de ls secalls a terra)

Rita.

¿Que fas?

201

Ramon. (Al volé collir-la toca impensadament la mà de Rita)

Altre vegada, ¡macabro!

¡qu' es tendre la seua mà!.....

Y es l' cas que quant li toco

m' ve'm dallos més estrany!.....

Rita ¿Y al revennero?

Ramon Ah, si!

Rita. Píjal.

(Ramon no està en si, y s' queda distret al mitj de la escena)

¡Desseguida, home! (Veientlo parat.)

Ramon (ell aquiralment.) Volant

(Ap.) Si un dia treyès la grossa

m' casaba, y..... ¡Anem a baix!

(Ramon se'n vá precipitadament per la porta de la esquerra; ab obrirla s' topa per segona volta ab Bernat, aquest exemat diu:)

Escena VIII

Dits - Bernat.

Bernat. Altre cop? Tu ets animal!

Ramon. Y vostè.... Ja es un dolò!.... (Creuat també)

i No insulta després que jo

soch l'amic que m'hi fet mal!

Rita. Esp, tu, Ramon.... (Indicantli que calli.)

Bernat. j'és qu'encara

aquet farà que m'encenga!

j'sabs que tens tu? massa llengua.

Rita. No cridis; si t'seint ton pare!

Ramon. Jo no hi fet cap moment.

Rita. Calla, tu! Ets més bullanguero!

Ves a busca l'reverbero

Ramon. Ja no hi pensaba: al moment. (Se'n va)

- 51 -

Escena IX

Rita. Bernat.

Rita. No m' fassis cas, bon ricot,
pero l' pobre....

Bernat. (Fent l' generós) ¡et fe' de Déu,
fresch estaria!.... Aprop teu,
ja ho sabs tu, ho olvido tot.

Rita. (Ap.) Que m' carrega tant frigi!

Bernat. (Ap.) Fem l' conich. (Alt) La estem sols
sens que ningú....

Rita. Y si tu vols

no es prudent.... Bé, això es un diu.

Bernat. Fing, dona; ¡i no som promesos?

¡hi res mes lògich?....

Rita (Fingint temor) Oh, be....

Bernat. ¡t' estimo tant!

Rita. Si ja ho sé!

Bernat. 'Les teus ulls d'amor encescos
m demostran sens fallia
l'orgue que sentis.

Rita (Fent com que s'emborixa) No t'ho nego....
(Ap; rapidament.) ; Carat, no t'feya tant cego!...
(Ab transport amoros) ; Si tu ets tota m'alegria!

Bernat (Espansivament) ; Moment de felicitat!

Rita (Ap.) Qu'es facil que prompte acabi.

Bernat. Que no menteixi el teu llavi.

Rita. (Ap.) Ja dius be. (Alt) Tei el teu, Bernat.
La mentida es infamant

y no es digne qui l'apoya....

Bernat. (Ap.) No sab greu qu'aquesta noya,
francament, m'estimi tant.

Rita. No costa molt l'fingi,
y si fingeixes es per forsa;
l'cor may ningui l'pot torse;
jo estimo ab terech prevesi,

estimo ab tant pur omhel,
ab passió tant ferme y pura
qu'es ella, n'estich segura,
dolça emanació del cel:

y per més que dirho m'eveta,
perque no s'cregui alabansa,
embelleix més m'esperansa
l'veurem; ay! corresposta.

Bernat. (Ap.) ¡Pobre! Com veu a' gallet!....

(Alt.) Jo, Rita, tinch l'meu cor
sols per tu ple'a' seny d'amor,

Rita. (Ap.) I ho pren per ell, l'simplet.

Bernat. ¡Qu'es dol's estimá!

Rita ¡I no poch!

Amor es gorg, es poesia.....

Bernat (Ap.) Qu'aviat m'agafaria
si'm parlès ab aqueis foeh.

Rita. Es de lo bell rich conjunt;

l'blas que a' la vida 'ns lliga;
la essencia.....

Bernat. ¡Que vols que t' diga!
¡t' remontas massa amunt!

Rita. És que tu no pots comprendre
lo qu' es aquirir l'entiment.
¡Tu no estimas!

Bernat (Ap.) Vaig tement
que tu m' ho faras entendre.

(Alt) ¡Que no estimo?..... (Ap.) La Narciso
t' ho dirá, pero ab franquesa
en poch expressió y bellesa
també aquesta any m' encisa!....

(Alt) ¡Que no estimo?.... Tu m' judicas
clangerament, ¡mes que hi fa!....

(Apareix l' senyor Pancrós, y escolta la conversació
de'ls dos joves.)

No t' sabré l' amor pinta

ab paraulas tant bonicas,
 pero. Rita, jo t' diu
 que dins d'aquí, mit y dia, (S' cor.)
 - deixant apart la poesia
 que tu dius que t' amor te, -
 sento l' tick-tack d' un martell
 y una veu que ab tendre ardur
 em diu sempre: sense amor
 no hi ha vida, res es bell.

Rita. ¡ Bernat! (Ab entonació exagerada)

Bernat. ¡ Rita! (Id. id) (Ap) May del món
 he mentit ab més descaro.

Rita. (Ap) Bé, vaja; així pots contarho,
 si t' vol creure, a m' en Ramon.

L'escena V.

Dits. - Senyo Paneras.

Paneras. (Adelantse) ¡ Bé, molt bé, noy! E' en palica!

Bernat. (Ap) L'pare!

Rita (Al senyor Panerás.) Oh, si! (Ap) Quin reglay!....

(Ab alegria) ¡Deu t'ha dut!....

Panerás. (A Bernat) Home, jo may
haguiera dit.... (A Rita) Eh? s'explica!

Bernat (Ap.) ¡Yes ara que tot fent broma
la cosa anaba un xich bé!

Panerás. ¡Ey! ¿me us destorbo potse?

Rita. De cap manera. (Rapidament)

Bernat. Fugi, home.

Panerás. (Ap. contemplant ab goig a Rita y Bernat.)
¡Un parell de colomets!

Com se coneix l'innocencia
al punt, la mèva presència
ls ha deixat muts y fets

(Alt.) - Ab permis, Rita.

Rita. Es ben seu.

Panerás. Finch de parlar ab en Bernat.

- 27 -

205

(Porta a son fill a un cantó y li diu apart.)

Ara a baix he vist qui ha entrat

la muller del senyor Andreu

y sa filla.

Bernat. (Ab alegria) La grantera!

Paneris. Donchs com dich, l seu germà

qui es com lats, un capellà

molt amic de mossen Pere,

m ha fet bordà una casulla

per aqueix últim.

Bernat. Ah, si?

Paneris. De donàs vert, or del fi...

Rita. (Al dintell del balc, mirant a la part de fora, y referint-se a la gent que passa)

j No hi ha al carré poca bulla!

Paneris. Un bell regal.

Bernat. Corrent.

j y ara que vol di' ab això?

Paneras. Que si ella t'è preguntada.....

Bernat. ¡Bo!

Ja m' peneo....

Paneras. Estigaeme atent.

Veig que tu hi fas molta broma
y ella es un xich tafanera;
no corre bé ab mossen Pere,
y com son jermà es un home
tant prudent y reservat,
no vol que n' sapiga res

Bernat. Ah, ja entench.

Paneras. Pero jo se

qu' ella ja se n' ha enterat
si te n' parla, desseguida
li negas....

Bernat. (Ab hipocresia) Ah! ¡vol di, pare?

Neo se si t'inch prou cara
per podé di una mentida

- 31 -

206

Panorás. Quant se diu sense malícia
no s' fa pecat.

Bernat. Serà així,
pera al dir-la haig de sofrir
y cometo una injustícia
(Lo senyor Bernat s'enfada. Bernat diu hipocritament:)
- Faré un esforç, breu, vaja.

Panorás. ¿ no veus qu' hem d' anar d' acort?
(Ap.) M' enamora l' seu condar....
i està vist, es una halaja!

Bernat. (Ap.) Haig de veure a' la grantera
quant mes habiat millor.

Panorás. (Impatient) ¿ Tu fe' aquesta professió?
¿ Doncu paciència al qu' espera!
- Donchs quedem entesos, eh? (A Bernat)

Bernat. Descansi.

l
Escena XI.

Dits. - Senyó Arcís, Julià, March, Pere; quant s'indiqui Ramon; tot apareixen per la porta de la esquerra, primer terme.)

Arcís. (Obrint la porta de bat a bat.) ¡Ayey, Arcís.

March. Es molt fosca. (S'escaia.)

Arcís. Bé, si: l'pis

es com un ou,

Pere. Ves hi fa res;

pero es cómodo y bonich

Bernat. (Sorprès al veure a Julià.)

¡Aquest home aquí!

Rita. (Ap: ab alegria.) En Julià!

Arcís. Jo ja m' voldria omndá.....

Julià. (Intercompintó) Pero encara no es prou rich (Niént)

March. Ves té pas motiu de queixa.

Bernat. (Ap.) Escabullimse (Desapareix: esquerra.)

Arcis. (A Julia y March) La ho sento!

- Ah, Panerás; aquí t'presento....

(Senyalant a Pere, March y Julia.)

Panerás. (Inclinantse) Lo m'alegro de conèixe....

Arcis. Son amichs, y aquest senyó (Julia)
un company del meu hereu.

Panerás. Celebro..... (A Julia.)

Julia. (Distret, no fa cas del senyó Panerás. Saluda a Rita,
y diu.)

Rita.....

Rita. (Posantse aprop de Julia) La ho veu....

Arcis. (A Julia.) Es l'pare del meu
que festeja ab....

Julia. (Magnimalment) Ah, ja entench.

Arcis. ¡ Sen Bernat?

Panerás. (Disgustat) ¡ Bo! La ha fugit.

Ramon. (Entrant) No m' recorda l' que m'ha dit (A Rita)

Rita. ¡ Es qui es molt!

Ramon. En va' pretench
esmenarme.... (Ap.) M' abotzorno!

Arçis. D'aquet jo may ve'm espero

Ramon. ¿ Etò m'ha dit?.... (A Rita.)

Rita. (Mbarcanto molt.) ¿ ¿ reverbero!

Ramon. ¿ que volh llus; al punt torco.

Arçis. A baix es tot plé de gent

y no vol penja' ningú.

¿ ¿ veu veure?.... March, tu,

vosté.... (Respectivament a March, Pere y Juliá.)

Rita. Esperin un moment

qu'escalfaré un poquet d'aiga

Arçis. ¿ donchs vingan al balcó.

Panexas. ¿ ¿ ¿ fa aquesta professió?

(Tots se dirigeixen als balcons de la dreta, menos Rita y Juliá
quant se quedan sols aquet dia a Rita resolutament:)

Juliá. ¿ ¿ ¿ es precis que caiga!....

Rita. ¿ ¿ ¿ ¿ Pero....

Julia. Estich comeat
d'espera.

Rita. ¿ Com interrompre?.....

Julia. Si no tens valor per rompre.....

Ramon. (Ab'l reverbero) etra me n'hi recordat.

Escena XII.

Dits - Ramon.

Rita. (A Ramon) Escalpa aiga mentrestant;
¿ ja sabras perho?

Ramon Aixó prou.

(Ramon posa aiga en l'pot del reverbero y l'ensen)

Julia. Cada dia ab afany nou
mes lo d'aquí va augmentant, (L'cor)
y l'veure jo l'gros desfici
qu'engendra aquesta passio,
f'ho dich de serio, t'inch po'
de perdre fins l'judici.

Rita. Crech que no duptes, Julià,
del meu cor; jo te escatino
per complauret; jo t'estimo
com ningú t'pot estimar,
pero m' sembla prematur
lo teu desitj, y no se
com millò obra per desfe
ab bon éxit aquiris m'
que m' subjecte, y francament,
si bé a mi m' sobra energia
tinch pò qu' una tonteria
no entorpeixi l' nostre intent.

Julià. És que jo estich condemnat
a sufrir de dos maneres
y pot se no t' consideras
lo anòmal del meu estat;
sufrixo perquè no puch
dirte mèra sènsa embarras

y haig d'està plegat de brassos
 fent l'tonto, y... l'paruech,
 quant un altre mès felis
 a tota hora t'veu, t'mima,
 y pot dirte que t'estima
 sens tracas ni compromís.
 ¡Oh, Rita hermosa! Jo anyoro
 la sombra teia, ta imatge,
 aquets dos ulls d'assabatse,
 aquet sorris que jo adoro,
 y t'meu anhel sempre es tal
 que llevaria un tresor
 per senti un sospir d'amor
 de ls teus llavis de coral.

Rita. ¡Julia!... ¡eto ns sent pas ningú!...
 Espera, y compia en Déu:
 Meix aquí que l'cor meu
 es un libre obert per tu;

Llegir, y no t'longa pena
 de que im' altre avuy m' mimi
 m' requeri y fins m' estimi
 sens recels y a boca plena
 perquè s'escarrassa en va,
 puig llegint tu en lo meu cor
 veuràs qu'en ell sols l'amor
 per tu hi creix profund y usat.

Julià. Ho crech aixís, y no m' supste
 lo que dius, se' qu'es veritat;
 per un cor enamorat
 no s'espren may de la dupte.

Rita. ¿Desconfias tal vegada?....

Julià. ¿De tu?.... No coh tant mesquí.
 Tot l'amor que sento per mi
 me l' dius ab una mirada.

Rita. Donchs jo del seu, sense embulls,
 n'estich també tant segura

que l' veig pintat ab ternura
en las rimas de 'ls teus ulls.

210

Julia (Ab transport) Rita!..... (Pansa) Donchs, si; l' veiel meu
es respecte d'altre cosa.

Rita. Parla, donchs.

Julia. Tu ets molt hermosa....

Rita. No digas això!..... (Ab senyilles.)

Julia. ¿E' sab greu?

Rita. Julia..... (No sabent que di.)

Julia. So may exajero.

Rita (Ab coquetisme) Ara un rich o molt potsé
—¿de que recelas?

Julia. No ho sé.....

¿De tot!

Rita. (Rapidament) Tu 'expliguis espero
això al ben punt; ab esglay
m' tindrás fins que m' ho digas.

Julia. Donchs mentres mèva no sigas

no podré estar tranquil mai.

Rita. ¡ Tant debil sense la esperansa?

Julia. Conech l'anon una mica.

Rita. Carvent, pero aixó no explica
la teva poca confianca.

Julia. Pot venir un cas ignorat
que burli els nostres anhels;
sols puch viure sense recels
quant me veji ab tu enllassat.

Rita. ¡ Es di, donchs, que tu voldrias?.....

Julia. En avuy rompessis ab ell.

Rita. etixo es obra ab poch cervell,
y pot costarnos.....

Julia. ¡ Manias!

Rita. Estas obsecat.

Julia. ¡ Ni gota.

Rita. (Ab certa pena) ¡ Tu en divendres sarrt! ¡ Jesús!
¡ arma ara aqui un patatus!

Julia. La meua impaciencia explota.

Rita. També vols trianiscarme!

Quant aquí hi ha tanta gent
proposas en compament
que fins pot desprestigiarme.
; que no t'figures tal volta
l'escàndol qu'aico mouria?

Julia. (Ab raconso.) ; Esperaré un altre dia!

Rita. Si, home; avuy no t'e solta.

Julia. Demà, si vols.

Rita. Donchs, demà.

Julia. ; Oh! Es que de demà no passo.

Rita. Corrent; es molt curt l'plasso.
pero Deu m'ajudará.

(Mp.) Me ha dat un rato de febre
pero he venut... y ab bon art!

Ramon (Mp.) ; Sapoll! D'aqueix militar
ja n'hi deu habé una llebre.

(Bient.) j'Y en Bernat que passi l'orni!

Julia. Fins demà jo no viuré.

Rita. I jo menos.

Ramon (Esp.) La diu bé

qui diu que l'amor es barmi.

Rita. Ara anem en al balcó.

Julia. Anem allí hont vulguis, Rita.

Rita. Evitem tota sospita. (Se n'van en un de 'ls balcons)

Ramon. Jo crech que la professió

no passara a mitja nit.

(A Rita) Escolti, ja hi escalfat
l'aiga calenta....; Carat!

joy, m' menos m' han sentit!...

Van distrets.... la cosa grilla:

jo podré se pobre y tonto

pero hi filo un rich, y conto

qu'en Bernat avuy perilla.

l
Escena XIII.

Ramon, Bernat.

Bernat (Sense veure a Ramon, passejantse per la escena)

¡Quins fumillos la grantera!

Deu temí algun mort de fam

que li fa l'aleta.... És quapa

pero ella s'ereu.....; Yes quin cas!

Ramon. (Observant a Bernat: ap.) Parla tot sol, y s'passeja;

alguna cosa ha olorat.

Bernat. (Rient.) ¡Dirme cavalla y poch modos!....

Constancia; es dona y caura:

ni he vist en pitjors apuros

y he sortit sempre triumfant.

Ramon. Y aquesta aiga vull farate!....

Bernat. ¡Oh! La simpleta ni ha dat

niy plorosa aquesta carta. (La dóna a la mà.)

Potse.... Llegimla, vejam. (La desdona.)

Ja està vist!; Res! Lo de totas.... (Ab to de burla)

(Despres d'hàbe llegit un pàrrafo)

Ramon. (Ve'l reverso) Li explotes!.... Déu nos en guard!

Lo més segü es que l'apagui. (Ho fa.)

Bernat. L'he despit parlarla fa.

Ja veig de quin peu coixeisa....

(Llegint altre cop la carta) "Li, señor, le he de cantar

la cartilla: usted es un tonto

sin pícca de dignidad.

Yo inocentita paloma

sin alas para volar"....

(Representant) Donchs debian aiaalarte,

¡ve'n'tenias prou avans!

¡Yes l'inocenta!.... ¡Que simple!....

A veure aquí més avall.

(Llegint) "Siendo prometido a otra,

con torpe y mentido afan

me requeria de amores"....

(Representant) Hagues fet això sol ray.

(Llegint) "Y yo ignorando que Rita

fuese su "... (Representant) Eh?; Ves que tal!

Ella mateixa m' senyala

l' camí p' un tuch d' entrà,

(Apareix l' senyò Bernat, dreta; Bernat se n' adona y diu:)

(Ap.) S' pare! (s' amaga la carta.)

Ramon. (Per Bernat) Llegeix, fa gestos:

j això es fondo!

Escena XIV.

Dits - Senyò Paneras.

Paneras. (Mity enfadat) i Y donchs, Bernat?

Ramon. j S' seu quieto! (Veient al senyò Paneras)

Paneras. Pero; hont eras?

Bernat. No molt lluny d' aquí: era a baix

Paneras. (Ap.) Es un innocent, no atina,

y no sab prevoure l' mal.

Bernat. ¿ Pero que t'è? ¿ que li passa?

Paneras. ¿ Que t'inch? ¿ Molt!... Hem de parla!

(Resoludament) - Digam; ¿ tu vols a' la Rita?

Bernat. ¿ Perque' no, pare? Ab afany.

Ella es la il·lusió primera

del meu cor, vostè ja ho sab.

Paneras. ¿ Perque', donchs, la deixas sola?

Ramon. (Ap.) Veig que parlan tot riu-rau.

Bernat. ¿ Sola diu?

Paneras. ¿ No veus que t'creman

la farina? È, tabal. (Senyalant cap al balcó)

Ramon. (Ap.) Crech que ve una moolada

y detras d'ella un ruisat.

Bernat. Corrent, parla ab aquell jove,

¿ que t'è, pare, així d'estrany?

y despres, ella m'estima;

estich tranquil.

Paneras. (a Bernat) Animal!

Bernat. No t'inch gelos, y l'hevirne

es propi.....

Paneras. Si, naps arranch!

No vull que sigas tant còndit;
esparilat

Bernat. Ay, caran:

vostè mateix va ensenyarme
de no se mal pensar may;

Paneras. Donchs ara dich lo contrari:

pensa mal y no erraras.

Bernat. Si la Rita m' idolatra.....

j m' ho ha dit tot just deu fe' un quart!

Escena XV.

Dits. - Senyó Arcis.

Arcis. (A Ramon) ¡ Y l' aiga que no es calenta?

Ramon. Si, senyó, si.

Arcis. (A Panerai.) Aquí t' estas.

Panerai. Y per cert, Arcis, que m' trobas

un Requet mal-humorat.

Arçis. ¿Perquè?

Paneras. Mira: ¿veus la Rita?

Arçis. Y bueno, vaja, ¿que hi ha?

Paneras. Enthorabona ab aquell quefa

y no está bé.

Arçis. Es un company
de l'hereu, y amic de casa;
una persona com cal.

Paneras. Pero ta filla es promesa
ab l'noy, y deu mirá
qui en l'món las malas llengas....

Arçis. (Rient) Per Déu no sigas estrany

Paneras. ¿Veus? Aixó teniu vosaltres
ls que us diheu liberals,

Arçis. Ja m'tornas ab la política!

Que té que veure ara.....

Paneras. Es clá.

Briou "Es fills d'un cert modo....."

Arçis. ¿Que vols di? (Encarantse, crimat.)

Bernat. Vaja, ¿vejain?

Potse vostres tot per bulla
encara s'enfadaran

Arçis. Ets un barret de viallas
y no t'contento. (A Paneras.)

Bernat. (A n' al senyo Arçis.) Bé ja!

Paneras. (A Bernat.) En aquí no hi posis poteta.

Arçis. (A Paneras.) Ves a passeig! - Pere, ebbarch... (Cridantlos.)

¿no voleu beure un aich d'aiga?

Pere (Dintre) Ves termin set.

Arçis. (Contestant a Pere) Sorchs mes tart.

¿Y tu vols veure,?... (A Paneras)

Paneras.

Un bolado.

Arçis. ¡Rita! ¡Senyo capita!... (Cridantlos.)

(A Ramon) Ves, cridals: ¿que no ho sento, ximple?

Ramon. Lluna empenta!... Home, ara hi vaig!

(S'fica en un de ls balcon y torna a sortir luego. S' sempre
Arçis veu un rick d'aiga calenta y enfadat div, deixant
l' vas de pressa y fent mil visatjes.)

Arçis. (A Ramon.) ¡Malviatje l' teu senderi!

Paneras. Heula! ¡Que tens?

Arçis. ¡M' he escaldat!

¡Si aquesta aiga bull encara!

No hi he res dintre del cap!

Escena XVI.

Dits - Julia, Rita.

Rita. (A Julia senyalant a Bernat.)

Ara es aquí, tinga, mirael.

Paneras. (A Arçis.) Possé content estarai

Rita. (A Bernat.) Cabalment de tu parlavan.

Bernat ¡De mi?... (Ap. per Julia.) Com m'está mirant!

Ramon (Per Rita) Que n'he de metre memuda (Ap.)

Arçis (Ap. a Paneras.) Y tu, ja ho veus, dihentne mal. (Per Rita)

Rita. (A Bernat.) Aquet senyó desitjats
coneixet, y.....

Julia. (Que no ha apartat els ulls de Bernat.) ¡Qu' es estrany!
¡Hont he vist aqueixa cara?.....

¡Es ell!..... (Acostantse entre mes aprop.)

Bernat. (Ap.) So estich tremolant!

¡M'ha conegut!

Arcis. (Rapidament) ¡Bo! ¡Que passa?

Pancras. (Id.) ¡Que succeeix?

Bernat. (Ap: sens saber que fe.) ¡Vil estar!

(A Julia rapidament) Calli per Déu, li demano
per la salvació.....

Julia. (Retirantse ab sequetat.) ¡Jamay!

Qui com vosté es tant indigne
no mereix se perdonat. (Sorpresa general.)

Arcis ¡Que diu ara?

Pancras. ¡No m'insulti
al meu fill!

Bernat. (Sense energia, abatut.) Pare.....

Rita. Així es gran.

Julia. (A Pancràs.) És pare y l'empareixo!

Bernat. ¡Oh sort inícia y fatal! (S' deixa anà sobre un cillo)

Julia. Devant d'altres callaria,

estem sols, y puch parlar.

Quant ell així s'abandona

es perquè veu.....

Pancràs. (Ab abatiment.) ¡Es irritat!

¡Deu del cel! (Casi plorant.)

Julia. Las sevas canas

fa temps qu'está deshonrant

al vintj del pich, de la crápula,

y d'altre vici mes baix.

Pancràs. ¡Quin càstich! (Plé de dolor)

Julia Fa tres ~~semanas~~ ~~semanas~~

que ab tres o quatre companys

entre nou y deu del vespre

varem entrà a can Vidal.

En un racó d'una sala

y en un liti reservat

sola hi 'bia una parella

que ab gust estava sopant;

una noya preciosíssima

y aquest jove

Ramon (Mp.) ¡ Si qu'es gras!

Julia. Euvia m'hi acostó, y de prompté

quedo sorpres y esglayat.

La noya era una modista

parenta no molt distant

d'un amic meu; una noya,

orpena, jove, ab un franch,

pero per ell arroncada

del bon camí ab malas arts.

La sicota s'tapa al veurem

ab l'vel, esclata un; ay!

s' intenta fuji; l'ature;
aquest ho veu, y obsecat
m' insulta; aquella s' desmaya,
y aquest allavors....; cobart!
veient la partida mèra
fug d'allí més prest qu'un llamp.

Julia. Torna en sí.....

Arcis. (Interrumpint) La noya?

Rita. (Estirantli la levita) ; Calli! (Ap.)

Julia. M' mira, y com no gosant
m' pregunta niy plorosa:
-¿I en Pau? ¿qu'ha fugit en Pau?-

Un nom postis.....

Arcis. Ah, sí, raja.

¡Res! Com ell se diu, Bernat.

Julia. I jo, al veure que la pobre
era objecte d'un engany,
que prest debia portarla

a un precipici, escoltant
sols la veu de la consciència,
enèjich, brusch e' indignat,
li' contesto: - ¡ et aixís te encara
l'valor d'anomenat
a qui d'infàmia entriantla
no ha sabut ab notle afany,
servirli d'escut! - Sorpresa
al senti resposta tal
s'queda mirantme un rato
y vol y no pot plorar;
fa un sospir y avergonjada
esclama luego: - ¡ es veritat!
Sola en l'món, sense pares,
subjecte sempre al cas,
de perills voltada, jove,
ab desitj de figurar,
creyent que l'lucro y las foijas
dabon gloriá y ditacs grans

vaig accedi a las promesas
d'aquet jove criminal.
Criminal perquè 'ls seus actes
m'havien de dui més tart
a la deshonra, al ludibri,
j'ó qui ho sab ahont!; qui ho sab! -
Y anyadeix: - Jo he sigut cómplice
de 'ls seus anhels insensats;
enteris d'aquella carta
y en ella escrita veurá
la infamia del que m'perdiá
y la meua ceguedat. -

Panocras. (Ple de desesperació.) ; Y aixó es cert?

Julia. (Dantli una carta) Finga: llegeixi.

Panocras. És la seva lletra, ¡ignal!

Julia. L'intent era fugi ab ella
Muny d'aquí (A Panocras.)

Arceis, ; Car intumás!

Julia. Sense conieincia robantli
honra y fortuna al plegat!

Panorás. (Despres d'habè llegit la carta)

j Tras del cel!....; j Ay!....; j Fins madre!....

j Valgam Déu, quin desencany!

Arceis. j Estich escriuixit!

Ramon (Ap.) j Guin flavió!

Rita. j Guin pilló!

Panorás. (Plorant.) j Aixó m' m'atara!

Julia. Jo sento.... (A Panorás.)

Arceis j És un mon de monas! (Id)

Panorás. (A Bernat, exaltantse per grans.)

j Aixís, tu, fill deslleal,

ab vilesas m' pagabas

tot lo meu carinyo sent?

j Mentres jo, plé de ventura,

t' creya digne y honorat,

tu, eos de miens, la honra

que pura vaig hereda
de 'ls meus pares y de 'ls avis
arrastrats per l'fanok?....

¡Matahit sigas!....

Arcis. (Interposant-se; rapidament.) ¡Oh, calla!

Deten la llengua, Pancràs:
la maledicció d'un pare,
no sobre l'fill, sobre ell cau!

Bernat. Pare..... (Humbil; ab veu débil.)

Pancràs. (Retxassant-lo ab repugnancia.) ¡Fug! apartat! roïdon!

¡Que no t'formi a veure may!

Bernat. Aixís mateix penso ferho.

Adéu per sempre, me n'vaig!
¡No vull viure allí hont la cara
per força hagi de abraixá! (Desapareix)

Ramon (Mp.) Ya ho deya jo que tindriam
pedregada y troncs y llamps!

Pancràs. ¡Arcis! (Cayent en un silló.)

Arceis. 7e planyo de veras!....

¡Es un cop terrible!

Rita. ¡Y tal!

Arceis. Pero Deu perdona.....

Paneras. (Ab energia.) ¡Calla!

¡Et n'ell no l'puch perdoná!

¡El fill mich que tenia!

¡l'esperansa de 'ls meus anys!

Ramon (Ap.) ¡Lini car tuch! L'punt las llágrimas
a' mi m' venen cara avall!

March (Sortint: al dintell del balcò.)

¡La professó! Vinguin, entén!

Pere. (Id. id.) Ja se senten 'ls armats.

(S'on la confusió de la gent del carré, lo soroll confús de
las llansas de 'ls armats y l' sonido prolongat y bastinós
de las trompetas de 'ls congregants.)

Paneras. Bé prou que m'corre per dintre.

Arceis. Si, no l'has de veure pas.

Paneras. Adéu, Arceis. (Resoludament.)

Arcis. ¿Perque 'ns deixas?

Pancràs. Vull anà' a' casa al instant;

necesito desahogarme,

¡ferme un bon tip de plora! (Desapareix)

Escena XVII.

Dits - Menos Pancràs y Bernat.

Arcis En fi, jo no sé que dirli....

¡quin fill mes indigne y fals!

Marc (Dintre, balcó.) ¡Ja ve' l' Capità Manalla!

Ramon ¿Ja ve'? ¿Vull veure, caram! (Va al balcó.)

Pere (Sortint balcó.) Senyo' Arcis, ja passa, vinga....

Tot hom ne queda prendat.

Ramon ¡Bacateso, com sab fe' l' serio! (Sortint)

Porta un casco més brillant!....

Arcis. Be, ja vinch!.... jo no m' sé treure
aquies sicut d'aquí l' cap.

Rita. Ja hauria fet bon negoci

si jo ab ell m'hagues casat!
 No obstant, l'meu cor ab odi
 l'retaassaba.

Arceis. (Sorpres.) ¡ Si? ¡ ay, ay? ...
 ¿ Donchs no deyas que l'volias?

Rita. Tho feya veure.

Arceis. Això es gran!

Rita. Tho vaig volé' disgustarlo.....

Arceis. A mi? Donchs vares fe' mal.
 La noya digne y honrada
 sensa amor no s' deu casa.

¡ Me n'alegro! Aixis de pérdrel
 cap sentiment ne tindrás

Rita. (Ab coquetisme) Es que jo.... n'estimo a' un altre.

Arceis. Tho m'hi oposo si es com cal.
 Tho vull forsa' la consciencia;
 m'agrada la llibertat.
 Estimad si creus que purga....

Rita. Respon ara tu. (A Julia)

Arceis. ¡Enderant!

Ja ho veig tot, tinc bona vista:
tal volta voste.....

Julia. Encertat.

Vaig veure a la seva noya
y Cupido m'va fletsa.

Arceis. ¡Cupido diu! ¿T'es m'recorda
qui pot se'; no l'coneck pas.

Julia. Aïao' es un nom mitològich.

Arceis. Ah, he', si..... (Ap.) T'és fósck qu'avans.

Julia. L'amor al cor sempre hi entre
com qui diu mitj' d'amagat;
vaig trobam ferit.....

Arceis. Si, vaja.

Julia. Y tot lo demes.... ja ho sab.

Ramon. (Ap.) Ara l'cel ja se serena
y l'sol sortirà aviat

Arcis. ¡ Zapoll! Tront l'noy ho sapiga
quina alegria n'indra!

Rita. Ya n' sabia alguna cosa?

Arcis. ¿ Es di qu' era pa' pastat?

— Ramon; la Luina que puji.

Ramon. Si, senyo. (Se n' va, esquerra)

Escena XVIII

Dits. — Menos Ramon.

Rita (Ab alegria) Ya ho veus, Julia!

Arcis. Y veig que l'nom ja sabias
del senyo.

Rita. ¿ Que te d'extrany?

Arcis. Fins reparo que l'futejas

Rita. Ell va volerho; ¡ es tant franch!

Arcis. Julia.... ¿ Qu'es nom o'apellido?

Julia. Nom. Julia Manalla y Barp,
per servirlo.....

Arcis. També man.

¡Que m'agrada!; És tot un cas!

Vosté pot di' sons que menti

ab veu alta en totes parts

qu és l'capità Mollalla.

Julia. Molts cops ho dich bromejant

Rita. Ja pot, papà, testjarlo.

Arce. Ah, no, filla.... Deu me n'guard!

Així ab l'temps; no sabria

ja' la Menga.

Escena última

— Dits. — Ramon. —

Ramon. (Entrant.) ¡Caras!

No m' recorda l' que m' han dit.

Arce. ¿Veyeu?

Ramon. Encara que m' m'oria

Arce. Aquixa poca memoria

a m' a mi m' deixa aturdit

j'Fing! *j'Veo t'vull manar re' més
perque ab tu jo m'perderia!*

Ramon. *Ja qu'hi puch fe'.*

Arcis. *Cada dia
la matissa.*

Rita. *Veritat es.*

Ramon. *Pero jo.....*

Arcis. *j'Veo t'vull senti!*

Ramon. *Ah, bé..... (Ap.) Ja temim aquesta.*

(*Alt a Arcis*) *Home, avuy estem de festa;*

tampoch sija fet aidi.

Arcis. *Sino qu'es un bon mimp*

y jo estimaba al seu pare.....

(*A Rita.*) *J'convè avisar a ta mare.*

Rita. *Despres; ab la professó
y habentho a' baix tanta gent
no pot deida*

Arcis. *Donchs entesos.*

Rita. Julia; veus? ja som promesos.
Diguu, papa:; ja está content?

Arceis. Si ho estich? Me regosifja
veuret plena de ventura.....
I pare qui es bo procura
laura de ls seus fills la ditaa.

(Al publich)

Julia. Havem de di a n' al sempre
per despido alguna cosa.

Arceis. Es veritat, pero; qui gosa?

Ramon. Carat, ja.

Rita. Ves, fastigos.

Arceis. I simple per tot se fica

Ramon. Si ja ls parlo ja veuran
com contents tots quedaran;
quant comé prou trinch palica.

Arceis. Vejam, donchs, si sera aidi.

Julia. Mbira de tovals la corda.....

Ramon. Senyors.... ¡Bo! (Parantse.)

Arcis. ¡Tuc?

Ramon. Ja no m' recorda

lo qu' ara 'ls amaba a' di'.

Arcis. Simple.

Rita. Bumpol.

Julia. Esquerrada.

Ramon. (Avergonyit.) I bueno, si, m' he tallat.

Arcis. - Si la pessa 'ls ha agradat,
ja ho saben, una palmada.

I ho acabat

[Faint, illegible handwriting in cursive script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

John